

Slovensko društvo
hospic

v branje priporoča

knjižne ZGODBE O MINLJIVOSTI

Literatura za otroke in mladino na temo
življenja in smrti, izgube in žalovanja

Z VAMI OD LETA 1995

dodajamo življenje dnevom.

Publikacija je del aktivnosti programa Žalovanja otrok in mladostnikov, s katerim želimo otrokom in mladostnikom nuditi podporo v žalovanju, hkrati pa njihovim staršem ali skrbnikom omogočiti razumevanje oblik žalovanja otrok in mladostnikov.

Program podpore se izvaja v obliki:

- individualna podpora otrokom, mladostnikom in družini,
- Levjesrčna druženja - skupinska kreativna delavnica,
- Tabor Levjesrčnih - tabor za otroke in mladostnike ter Tabor za žalujoče starše,
- podpora vrtcem in šolam ob izgubi in žalovanju,
- delavnice in izobraževanja.

Za več informacij o programu Žalovanja otrok in mladostnikov nam pišite na **zalovanje.otrok@hospic.si** ali nas pokličite na **051/419 558**.

Informacije o lokalnih odborih in njihovih aktivnosti pa lahko najdete na spletni strani www.hospic.si.

PREDGOVOR

s knjigo smo vedno v dvojje

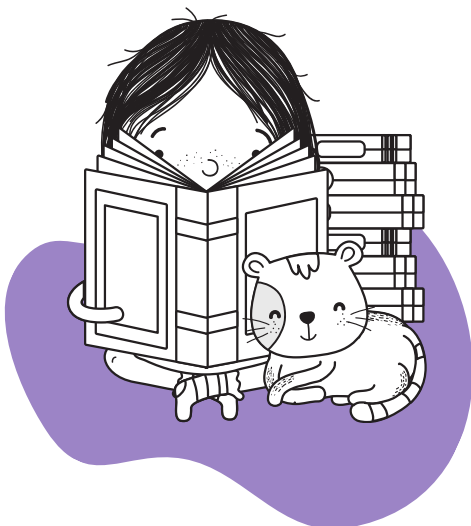
Knjige o izgubi – o umiranju, smrti in žalovanju nam pomagajo soočiti se z lastno minljivostjo, nas pripravljajo na izgubo bližnje osebe, ki je neizogibna izkušnja v življenju vsakega posameznika, ter nam nudijo uteho v žalovanju in so lahko orodje, ki naše žalovanje lajša.

Žalovanje je osebno popotovanje, ki ga skozi življenje doživi dejansko prav vsak izmed nas. Ni enostavno krmariti skozi žalovanje, vsekakor pa ni treba, da na tej poti ostajamo sami in osamljeni.

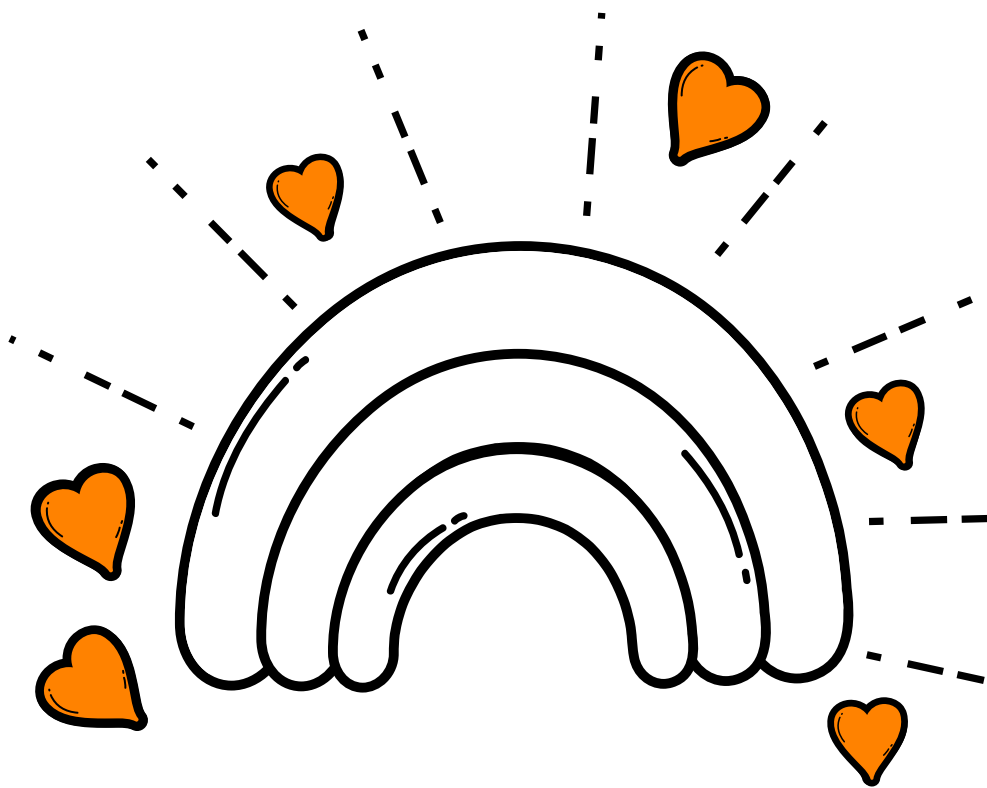
Čeprav vsakdo žaluje na svoj način, enotna resnica ostaja ta, da se je soočiti z žalovanjem nujno in ga predelati zato, da lahko nadaljujemo z življenjem.

Ko najdemo literarno zgodbo o izgubi, na katero se lahko navežemo, v kateri se celo najdemo, nam je podan prostor in moment za intimno doživljanje lastnega žalovanja. Biti prisotni, od pisane besede do pisane besede, v pripovedi drugega o doživljanju njegove izgube nam tako lahko služi v oblikovanju svojega, nam lastnega doživljanja izgube naše ljubljene osebe. Naša pot skozi žalovanje je namreč vse: je iskanje, je prepuščanje in je pomirjanje, predvsem pa osebna transformacija.

S knjigo na tej poti se počutimo manj sami in vedenje, da tudi drugi doživljajo podobno, kot mi, pomirja. Nenazadnje branje prinaša tudi upanje, da na koncu tunela je svetloba in da se zmoremo naučiti živeti z našo žalostjo, ki ostaja.

Naj vam pričujoči knjižni nabor služi kot podpora, nemara celo kot vodilo skozi proces žalovanja.

KAZALO

vsebine

pregled *literature*

za otroke *od 3. oziroma 5. leta dalje*

za otroke *od 9. leta dalje*

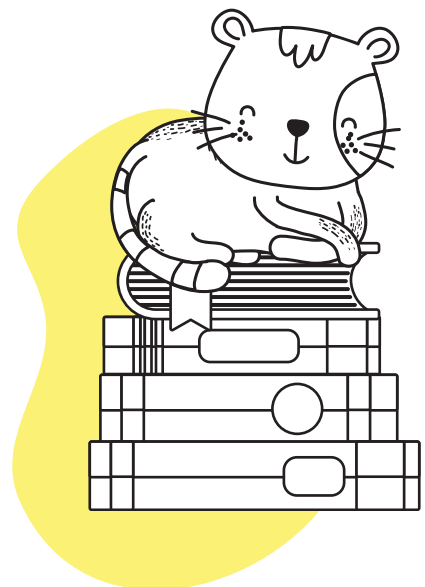
za najstnike *od 14. leta dalje*

pregled *literature*

za otroke *od 3. oziroma 5. leta dalje*

- **JESEN LISTKA TIMIJA**, Leo F. Buscaglia; Mladinska knjiga, 2010
- **DEČEK NA BELEM OBLAKU**, Nina Kokelj; Mladinska knjiga, 2006
- **ZAKAJ JE BIL ROŽNATI SLONČEK ŽALOSTEN IN KAKO JE SPET POSTAL SREČEN**, Monika Weitze; Slovenska knjiga, 1999
- **ŽABEC IN PTIČJE PETJE**, Max Velthuijs; Slovenska knjiga, 1997
- **ANICA IN ZAJČEK**, Desa Muck; Mladinska knjiga, 2001
- **ČEZ VÉLIKO REKO**, Armin Beuscher; Kres, 2002
- **JAZBEČEVA DARILA V SLOVO**, Susan Varley; Educy, 2001
- **MALA SONČNA ŽARKICA IN ZAJČJA DRUŽINA**, Christof Lehmann; Ozara Slovenija, 2012
- **MEDVEDKOV DEDEK**, Nigel Gray; Učila, 1999
- **DEDKOV OTOK**, Benji Davies; Zala, 2015
- **DEDKA NI VEČ**, Ann de Bode; Kres, 1997
- **DEDKOV ANGEL**, Jutta Bauer; Sanje, 2006
- **ČLOVEK GORA**, Amélie Fléchais; VigeVageKnjige, 2019
- **MISLILI BOMO NATE, BABICA**, Antonie Schneider; Kres, 2010
- **STARA MAMA**, Franz Hübner; Kres, 1994
- **SARINA VRBA**, Friedrich Recknagel; Kres, 2001
- **BOM BABICO ŠE KDAJ VIDEL, SEDAJ, KO JE UMRLA?**, Damjana Dodič; Corason, 2014
- **SPREGOVORIMO: KADAR KDO UMRE**, Sarah Leveté; DZS, 1998
- **OGLAS ZA ENO MAMO**, Patricija Peršolja; Narava, 2009
- **VIKTORIJA VOLK**, Kyo Maclear; Zala, 2016

za otroke *od 9. leta dalje*

- **HEKTOR IN ZRELA HRUŠKA**, Dim Zupan; Mladika, 2011
- **NACE GRE OD DOMA**, John Boyne; Miš, 2011
- **OSKAR IN GOSPA V ROŽNATEM**, Eric-Emmanuel Schmitt; Vale-Novak, 2005
- **BRATA LEVJESRČNA**, Astrid Lindgren; Mladinska knjiga, 2008
- **VIKI, POGREŠAM TE**, Jacqueline Wilson; Učila, 2005
- **MOST V TERABITIJO**, Katherine Paterson; Mladinska knjiga, 1999
- **DARE: ZGODE IN NEZGODE. SLIKA ZA LILI**, Linda K. Garvey; Egmont, 1999
- **MALA DUŠA IN SONCE**, Neale Donald Walsch; Maat center, 2008
- **VIDOV ANGEL**, Peter Svetina; Pozoj, 2000
- **POBBY IN DINGAN**, Ben Rice; Mladinska knjiga, 2002
- **MIO, MOJ MIO**, Astrid Lindgren; Mladinska knjiga, 2013
- **KNJIGA O SMRTI**, Pernille Stalfelt; Didakta, 2009
- **MIŠI GREDO V NEBESA**, Iva Porchazkova; Miš, 2019

za najstnike *od 14. leta dalje*

- **POGREŠAM TE, POGREŠAM TE**, Peter Pohl; Mladinska knjiga, 1999
- **ZVEZDE SIJEJO V TEMI**, Johanna Thydell; Miš, 2007
- **ŽIVLJENJE NA VRATIH HLADILNIKA**, Alice Kuipers; Grlica, 2008
- **PO SMRTI ALICE BENNETT**, Rowland Molony; Grlica, 2008
- **VSI ME IMAJO RADI, SAMO OČE NE**, Đuro Zrakić; Ognjišče, 2000
- **ČE OSTANEM**, Gayle Forman; Mladinska knjiga, 2015
- **RANJENO SRCE**, Norma Fox Mazer; Grlica, 2002
- **LJUBEZENSKA PISMA MRTVIM**, Ava Dellaira; Založba MKŠ, 2015
- **KRIVE SO ZVEZDE**, John Green; Mladinska knjiga, 2013
- **RANJENA KRILA**, Beth Goobie; Miš, 2006
- **NININA PESNIKA DVA**, Bogdan Novak; Mladinska knjiga, 2002
- **ZADNJI MEGA ŽUR**, Ivan Sivec; Karantanija, 2015
- **SEDEM MINUT ČEZ POLNOČ**, Patrick Ness; Mladinska knjiga, 2013
- **ONKRAJ**, Gabrielle Zevin; Mladinska knjiga, 2008
- **VEČ KOT TO**, Patrick Ness; Mladinska knjiga, 2015
- **AGNES CECILIJA: NENAČASNA ZGODBA**, Marija Gripe; Mladinska knjiga, 1998

za otroke *od 3. oziroma 5. leta dalje*

Leo F. Buscaglia; Mladinska knjiga, 2010

JESEN LISTKA TIMIJA

Topla zgodba o listku Timiju in njegovih prijateljčkih, ki se spreminjajo skozi letne čase, dokler s prvimi snežinkami mehko ne pristanejo na tleh.

Navdihujoča alegorija, s katero lahko tudi malčkom razložimo življenjski krog in pomen smrti

Nina Kokelj; Mladinska knjiga, 2006

DEČEK NA BELEM OBLAKU

Deček Domen je hudo bolan. Zre skozi okno in opazuje oblak. Ima eno samcato željo - videti ga čisto od blizu. Ko ga mama vsega vročičnega odpelje na vrh zvonika, Domen na belem oblaku odjadra in se ne vrne več.

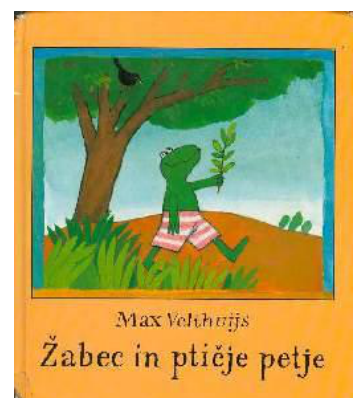
O smrti se z otroki težko pogovarjamo, morda šele tedaj, ko je to neizbežno. Avtorica z Domnovo zgodbo pomaga neboleče, a dovolj realno oblikovati otrokov odnos do smrti.

Max Velthuijs; Slovenska knjiga, 1997

ŽABEC IN PTIČJE PETJE

Žabec je našel negibnega kosa. Zajček je pojasnil, da je mrtev. Treba ga je pokopati. Še Pujsek in Račka sta se pridružila in prispevala pri obredu. Vse je bilo tiho. Odhajali so domov, ko je Žabec stekel naprej in predlagal lovljenje. Zabavali so se do večera. Žabec povzame, da je življenje lepo. Ob vračanju domov so zaslišali petje drugega kosa.

Življenje je preplet lepih in težkih trenutkov. Življenje je sklenjen krog.

Monika Weitze; Slovenska knjiga, 1999

ZAKAJ JE BIL ROŽNATI SLONČEK ŽALOSTEN IN KAKO JE SPET POSTAL SREČEN

Rožnati slonček Beni ima najboljšega prijatelja. Nekega dne pa se Fredijeva družina odseli in morata se ločiti. Beni prične žalovati in vsi so bili zaskrbljeni. Na srečo mu sova Modrijanka pomaga z dobrimi nasveti, ki jih Beni upošteva. Postaja mu lažje in rožnati slonček je spet srečen.

Knjiga otroku predstavi nekaj modrih nasvetov, kako se spoprijeti z izgubo prijatelja in žalostjo. V srcu je dovolj prostora za ljubo osebo, ki je odšla, pa tudi za veliko novega, lepega, ki je že tu in še prihaja: za prijateljstva, igro, zgodbe in sanje.

Desa Muck; Mladinska knjiga, 2001

ANICA IN ZAJČEK

Anica si je že dolgo želela zajčka, ki bi bil samo njen. Končno ji uspe prepričati mamo, a žal njena sreča ne traja dolgo. Zajček zboli.

V oporo ji je prijatelj Jakob, ki dobro ve, kako se počutiš, če kar naenkrat izgubiš tistega, ki si ga imel rad, saj mu je umrla mamica.

Armin Beuscher; Kres, 2002

ČEZ VÉLIKO REKO

»Na to pot moram sam,« je rekel zajec. »Ne morem te vzeti s seboj.« Slovo rakuna razžalosti. Čuti pa, da se s smrtjo vse ne konča. In ko se o tem pogovarja s prijatelji, oživijo spomini, jih potolažijo in jim vrnejo pogum.

Slikanica se nadvse nežno in rahločutno loteva občutljive problematike: smrti najdražjih in soočanja z bolečino izgube. Je zgodba o slovesu in žalosti, o tolažbi in pogumu. Unikaten spoj besede in podobe razodeva pretanjen posluš za otroško dušo, saj ponuja pomiritev z brezčasnim in neizrekljivim sporočilom ljubezni.

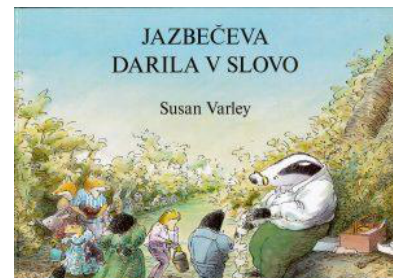
Susan Varley; Educy, 2001

JAZBEČEVA DARILA V SLOVO

Jazbec je pravi prijatelj, vedno pripravljen ponuditi taco v pomoč. Vsakega je naučil kakšne posebne spretnosti. Svojim prijateljem je tako dal dragocena darila za vse življenje. Je pa tudi zelo star in ve, da bo kmalu umrl ... Ko odide skozi predor, so njegova darila za vedno ostala s prijatelji: vsak je imel svoj poseben spomin na Jazbeca.

Čeprav so čutili žalost in praznino, ker je Jazbec umrl, so uspeli najti tolažbo in celo veselje, kajti za Jazbecem so ostali spomini in hvaležnost.

Avdio pravljica na <https://4d.rtv slo.si/arhiv/lahko-noc-otroci/174436581>

Christof Lehmann; Ozara Slovenija, 2012

MALA SONČNA ŽARKICA IN ZAJČJA DRUŽINA

Mala Sončna Žarkica

in zajčja družina

Napisal Christof Lehmann

ilustrirala in oblikovala Maja Čuk

Spoznamo angleško deklico iz naslova in njenega prijatelja zajčka Oblačka, ki živi v varnem zavetju skrbne zajčje družine. Ob smrti zajčjega očka pa se nad njim zgrnejo temni oblaki. Poleg vsakdanjih skrbi potrebuje tudi čas za žalovanje. A pomlad prinese novo upanje. Mama je spoznala novega zajca, ki se postopoma zbližuje z Oblačkom, in življenje se vrne v stare, srečne tirnice.

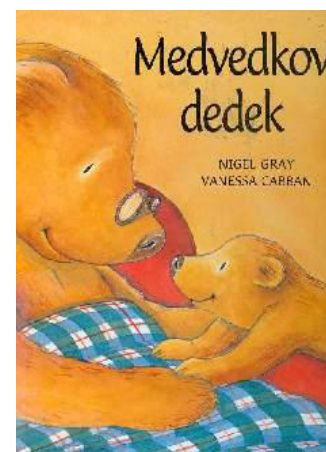
Terapevtska knjižica je božajoča pripoved s toplimi ilustracijami o spopadanju z izgubo bližnje osebe.

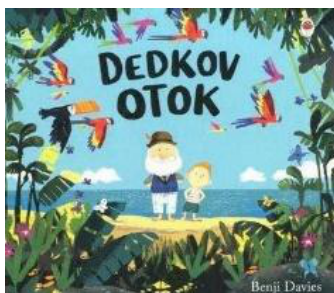
Nigel Gray; Učila, 1999

MEDVEDKOV DEDEK

Ničesar ni mali medvedek oboževal bolj kot petkove obiske pri svojem dedku. Toda nekega dne so dedka odpeljali v bolnišnico. Bil je prešibak, da bi malemu medvedku povedal pravljico, zato jo je tokrat vnuček povedal dedku. Potem pa je dedka prevzel globok in trden spanec.

V srce segajoča zgodba se z izredno rahločutnostjo dotika teme smrti v družini.

Benji Davies; Žala, 2015

DEDKOV OTOK

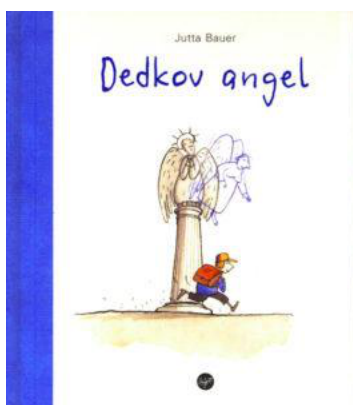
Žiga in dedek na podstrešju, polnem predmetov s celega sveta, odrineta na prav posebno domišljjsko potovanje: na rajskem otoku si uredita prebivališče, kopata se, spoprijateljita se z gručo živali in veliko pogovarjata. A čas je, da se Žiga odpravi domov. Dedek se ne bo vrnil z njim.

Zgodba o tem, kako tisti, ki jih imamo najraje, ostajajo ves čas z nami, čeprav se včasih mogoče zdi, da so nekje daleč stran. Ljubezen in prijateljstvo se z daljavo ne izgubita.

Ann de Bode; Kres, 1997

DEDKA NI VEČ

Mihi je umrl dedek. Kamor pogleda, sami objokani in žalostni obrazi, na jeziku pa cel kup vprašanj: kje je dedek zdaj, ali še kaj čuti, ali sploh ve, da je mrtev? In ker menda nihče za trdno ne ve, sklene, da mu bo za vsak primer kar sam sporočil, kaj se mu je primerilo.

Jutta Bauer; Sanje, 2006

DEDKOV ANGEL

Bolni dedek vnuku pripoveduje zgodbo o svojem življenju: brezskrbno otroštvo neusmiljeno pretrga druga svetovna vojna. Sledi obdobje miru, ljubezni in sreče, katere del je tudi vnuček. Angelu varuhu, ki dedka v času življenja varno vodi skozi preizkušnje, bo po njegovi smrti bdel nad vnukovim odraščanjem in življenjem.

Zahtevna in čustev polna slikanica, ki zahteva pogovor. Za starejše mlade bralce in tudi za odrasle.

Amélie Fléchais; VigeVageKnjige, 2019

ČLOVEK GORA

Pripoved o dedku in dečku, ki sta se doslej večkrat skupaj odpravila na pot, tokrat pa želi iti dedek – sam. Star je in to bo njegovo zadnje potovanje. Otroka prosi, naj gre v svet, če mu želi pomagati, ter poišče najmočnejši veter, ki prebiva na vrhu najvišje gore, in ga prosi za pomoč dedku. Otrok se res odpravi – prvič sam. Skozi srečanja na popotovanju odkriva koščke v sestavljaniki življenja, v katero se podaja, in tako korak za korakom odrasča.

Stripovska slikanica v barvni paleti sprva rjavih, proti koncu pa modrih tonih ter z nežno in izbrano besedo izjemno pretanjeno hkrati pripoveduje dve zgodbi; zgodbo odhajanja in zgodbo odrasčanja,

Antonie Schneider; Kres, 2010

MISLILI BOMO NATE, BABICA

Nekega jutra babičina rumena ptičica Živa ne poje več. Bolna je in kmalu zatem umre. Boš tudi ti nekoč umrla, babica? Valentin in Lena sta zaskrbljena. Babica prikima in ju pomiri, da Živa živi naprej v njihovih srcih, ker jo imajo radi.

Živa pomeni življenje in tako kot mala ptičica tudi babica za vedno živi v spominih svojih vnukov.

Franz Hübner; Kres, 1994

STARA MAMA

Tomaževa najboljša prijateljica je bila njegova stara mama. Ampak včasih se ne posušijo samo cvetice na vrtu, včasih potihem odide tudi dober prijatelj. Življenje gre naprej, pa naj se zgodi karkoli. Vsako jutro vzide sonce in te z žarki požgečka in vsak dan te ima kdo rad.

Damjana Dodič; Corason, 2014

BOM BABICO ŠE KDAJ VIDEL, SEDAJ, KO JE UMRLA?

Prvi del je zgodba za otroke: Jan in Taja se soočata s smrtjo babice. Otrok se tu lahko identificira z glavnim junakom, junakinjo, podoživlja podobna občutja, jih tudi izrazi in s tem sprosti. Ugotovi, da se to dogaja tudi drugim, in odkrije načine, kako drugi to izrazijo, dovoljeno mu je spraševati, izraziti svoja čustva žalosti, jeze, besa, občutke nemoči. Morda si bo lažje predstavljal, kako življenje poteka naprej.

Drugi del je praktičen vodnik za starše s konkretnimi odgovori na najpogostejša vprašanja otrok, doživljanja in reakcije, možnosti podpore s konkretnimi primeri.

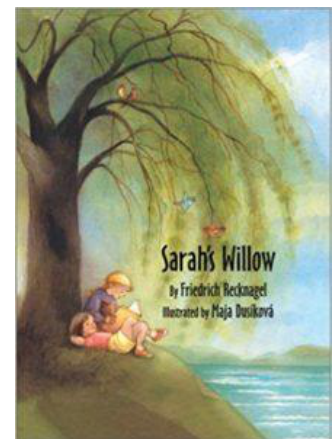
Knjiga je namenjena otrokom, staršem, starim staršem, svojcem, vzgojiteljem, učiteljem. Vsakomur, ki se sreča s takšno situacijo, želi otroku olajšati stisko in najti konkretne odgovore ob smrti ljubljene osebe.

Friedrich Recknagel; Kres, 2001

SARINA VRBA

Deklici Sari je tako tesno pri srcu: posekali so ji vrbo, pod katero se je vedno igrala. Kje bo sedaj prebival drevesni duh, ki ga je spoznala v sanjah? Rešitev najde njen očka. S posekane vrbe odrežeta vejico in jo posadita. Sara jo pridno zaliva in vejica kmalu ozeleni. Drevesni duh tako spet dobi dom, Sara pa upanje, da se bo nekoč spet hladila v senci prijaznega drevesa.

Zgodba se na lep način dotika izgube in kaže pot upanju.

Sarah Levete; DŽS, 1998

SPREGOVORIMO: KADAR KDO UMRE

Slikanica, v kateri se pet prijateljev pogovarja o tem, kako so se počutili, ko je umrl kdo, ki so ga imeli radi.

Ilustracije, fotografije, stripi in razumljivo besedilo pomagajo pri doživljanju občutkov tesnobe, žalosti, jeze, negotovosti in strahu, ki nas preplavljajo, kadar kdo umre.

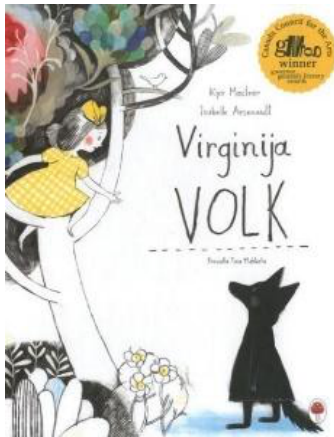
Patricija Peršolja; Narava, 2009

OGLAS ZA ENO MAMO

Nekega dne deček ugotovi, kaj očka pravzaprav pogrēša na kmetiji. Pod očetovo blazino namreč najde sliko mame, ki je že zelo zgodaj umrla. Avtorica s posrečnim izborom pripovedovalca, majhnega dečka, pisca oglasa, in s hudomušno priostreno fabulo uspe brez nepotrebne patosa pred bralcem razpreti problem izgube enega od staršev in iskanja "nove mame".

Čudovita slikanica z izjemno srčno vsebino.

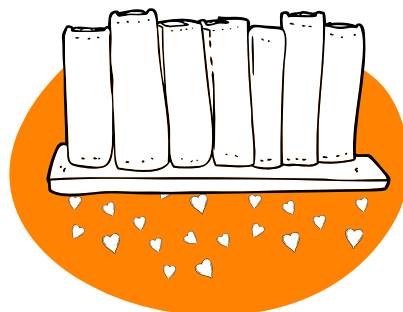

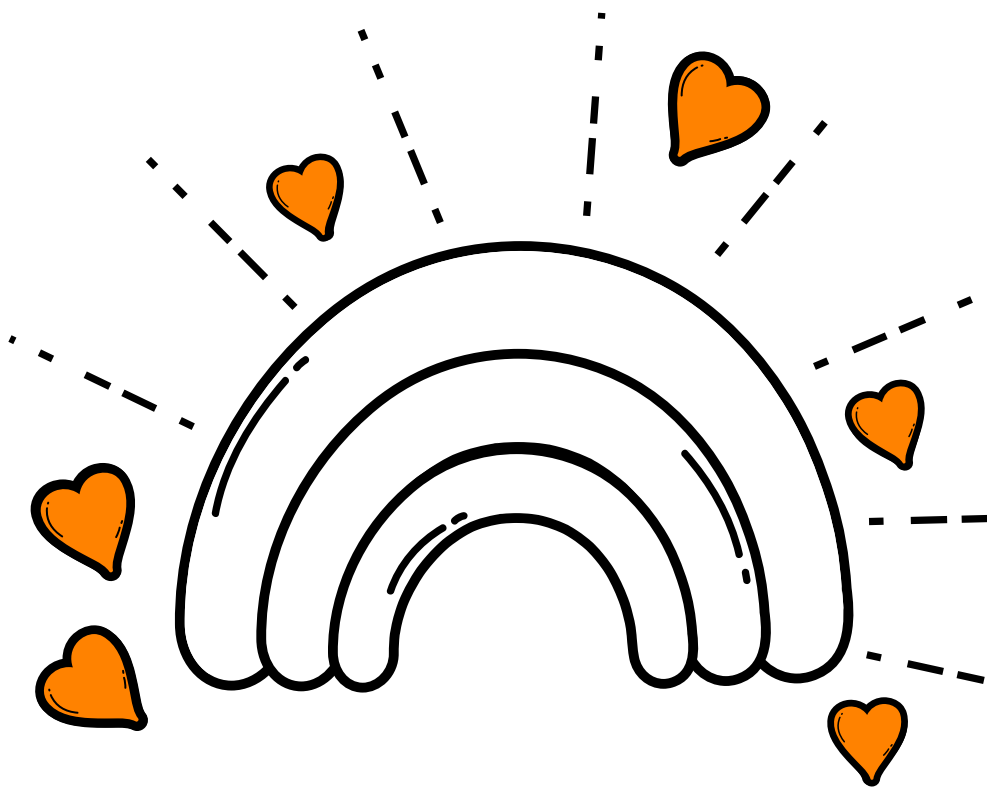
Kyo Maclear; Zala, 2016

VIKTORIJA VOLK

Zgodba o dveh sestrah. Ena je mračne volje, druga sončne. Obe pa prekipevata od domišljije. Virginija je depresivna, njeno življenje pa temna, odtujeno in »volčje«. Sestra Vanessa jo želi razvedriti. Na koncu ji večno žalostna sestra prizna, da si želi nekam poleteti. Kam? V rožni park! Ko nadarjena Vanessa naslika barviti kraj sestrinega hrepenenja, Virginija skritizira detajle, nato pa prizna, da ji je vendarle všeč. Rožni park nenadoma oživi in tudi Virginija se naleze njegovih barv.

Slikanica je posvečena vsem potrtem. Prinaša barve in veselje. Pekočo bolečino čustvenih ran, ki jih vsakdo nosi v sebi, je namreč moč omiliti z domišljijo in umetnostjo: tolažilna in zdravilna sposobnost domišljije se naslika skozi ustvarjanje »krajev« za iskanje odgovorov, ki jih je sicer tako težko najti. Zgodba upanja brez ovinkarjenja tematizira akutne duševne težave.

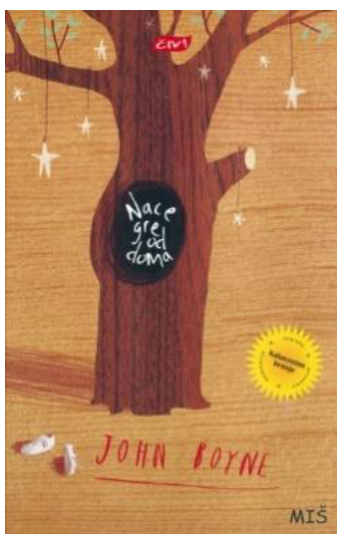
za otroke *od 9. leta dalje*

Dim Zupan; Mladika, 2011

HEKTOR IN ZRELA HRUŠKA

Sedma knjiga iz zbirke ilustriranih knjig o labradorcu Hektorju, "razmišljujočem psu s filozofskimi nagnjenji". Zrela hruška iz naslova namiguje na zorenje in staranje, ki mu prej ko slej sledi tudi konec - padec z veje. V zgodbo je vtakano marsikaj, kar lahko iz pasjega življenja (uporabno) prenesemo na človeškega.

Zagotovo edinstvena pripoved o staranju, starosti in smrti, ki je namenjena mladim bralcem, a hkrati močno nagovarja tudi odraslega. Težka, resna tema ob pasji prvoosebni pripovedi in pisateljevem značilnem blagem humorju izpade skorajda pomirjujoče, na zadnjih straneh sicer malenkost žalostno, a nikakor travmatično.

John Boyne; Miš, 2011

NACE GRE OD DOMA

Pretresljiva zgodba o osemletnem dečku Nacetu, ki zbeži od doma, ker ga je strah soočenja s smrtjo mame. Na begu se spoprijatelji s starcem, ki ima trgovino z igračami in izdeluje lutke. Medtem ko starec izdeluje lutke, si postopoma pripovedujeta zgodbi njunih življenj. Dolgi pogovori s starcem pomagajo, da se Nace pogumno sooči s svojim strahom.

Skozi pripoved, ki se vse bolj pogloblja, zgošča in osredinja, spoznamo, kako zaupati svojo zgodbo lahko pomaga drugemu pri lastnem soočenju z njegovim problemom, razumevanju tega in odločanju.

Eric-Emmanuel Schmitt; Vale-Novak, 2005

OSKAR IN GOSPA V ROŽNATEM

Zgodba 11-letnega Oskarja, ki v bolnišnici umira za levkemijo. Opisana je nemoč bolniškega osebja in staršev v času umiranja. Mamka Roza dečku predlaga, naj vsak dan Bogu napiše pismo. Oskar mu v pismih pripoveduje o vsakdanjih stvareh, poleg tega pa mu zastavlja vprašanja o življenju in smrti.

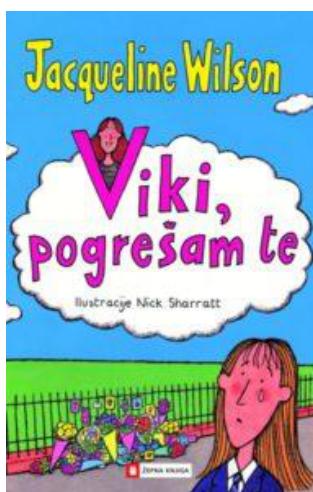
Ob svojem pospešenem odraščanju nam v svoji ganljivi modrosti otrok govori o upanju, premagovanju bolečine in moči nad smrtjo.

Astrid Lindgren; Mladinska knjiga, 2008

BRATA LEVJESRČNA

Jonatan in Karl Lev se znajdetata v Nangijali – v »deželi na drugi strani zvezd,.., od koder prihajajo vse pravljice ...« Karl je hudo bolan, ve da ne bo nikoli ozdravel in da bo kmalu umrl. Njegov starejši brat mu zato lajša tegobe s pripovedovanjem o deželi Nangijali, kamor bo odšel po smrti. Usoda pa nameni smrt starejšemu, zdravemu bratu, ki umre v požaru domače hiše, ko rešuje bolnega bratca.

Presunljiva in napeta pripoved o pogumu in ljubezni med dvema bratoma, ki se iz Jonatana in Karla Leva prelevita v brata Levjesrčna.

Sarah Levete; DŽS, 1998

VIKI, POGREŠAM TE

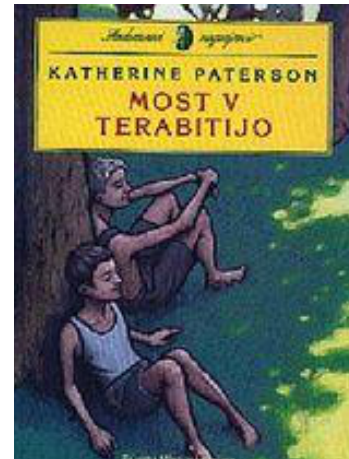
SJade in Viki, razposajena in ukazovalna deklica, sta najboljši prijateljici. Viki v avtomobilski nesreči izgubi življenje, Jade pa ne more sprejeti njene smrti, spoprijema se z žalostjo in išče nove prijatelje. A Viki noče zapustiti Jade: prevzame vlogo njene nevidne prijateljice in ji še naprej ukazuje, moti jo med poukom, odganja nove prijatelje.

In tako je vse dotlej, ko se Jade odloči, da se bo od Viki dokončno poslovila.

Katherine Paterson; Mladinska knjiga, 1999

MOST V TERABITIJO

Jesse in nova sošolka Leslie zgradita namišljeno kraljestvo svobode: Terabitijo. Vendar Leslie v divjem poletnem neurju utone v naraslih vodah potoka, čez katerega vodi pot do Terabitije. Prijateljčina smrt fantu poklanja dediščino poguma in spoštovanja, ki mu omogoča soočenje z resnico. Od nje se je namreč naučil, da najpomembnejših reči v življenju ne moremo vselej zadovoljivo izreči in da je včasih že dobronamerna kretnja dovolj, da bi izrazila globino čustvenega stanja.

Film na <https://www.youtube.com/watch?v=DZUXTzBzYIM>

Linda K. Garvey; Egmont, 1999

DARE: ZGODE IN NEZGODE. SLIKA ZA LILI

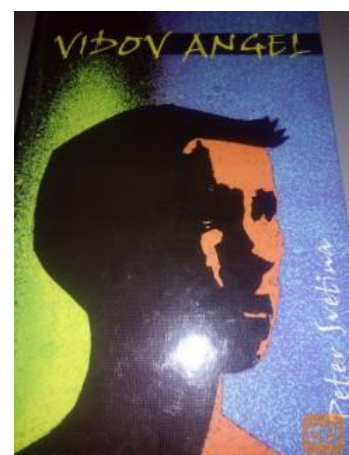
Lili je Daretu priznala, da ni jezna nanj. Zaupala mu je, da je žalostna, ker bodo minila tri leta, odkar ji je umrla mama. Dare bi jo rad razveselil. Ampak kaj sploh lahko narediš za punco svojih sanj, če pogreša mamo?

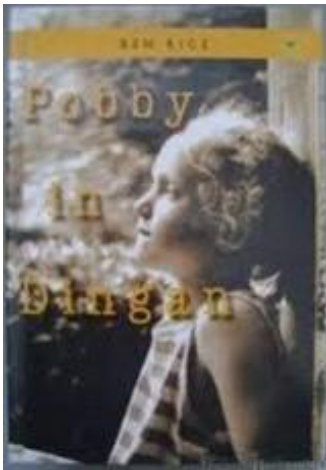
Peter Svetina; Pozoj, 2000

VIDOV ANGEL

Glavna oseba izvirne proze Vidov angel je fant Vid, ki je bil zagledan v sošolko Tadejo. Dogajalni prostor zgodbe je okolica šole in doma, pokopališče, jezero in bolnišnica. Zgodba se odvija v deževnih jesenskih dneh.

Govori o nesrečni zaljubljenosti Vida v Tadejo, ki se po nesreči v gozdu in nepričakovani smrti učitelja telovadbe, spreobrne v dobro prijateljstvo s sošolko Dašo. Le ta je bila že nekaj časa zagledana v Vida.

Ben Rice; Mladinska knjiga, 2002

POBBY IN DINGAN

Zgodba se dogaja v avstralski puščavi med iskalci opalov. Skozi dečkove oči spremljamo zgodbo o njegovi mlajši sestrici in njenih dveh namišljenih prijateljih Pobbyju in Dingan ter o življenju njegove družine v majhnem naselju, kjer se dekličin namišljeni svet sreča z resničnim.

S preprostimi besedami nas uči videti tudi tisto, kar velja za nevidno. Dotakne se pa tudi meje med življenjem in smrtjo. Torej zgodba o sprejemanju, pogumu in nesebičnosti, o izgubi in ljubezni.

Napovednik za film Opal Dream:

<https://www.youtube.com/watch?v=BLTg8QqbSkc>

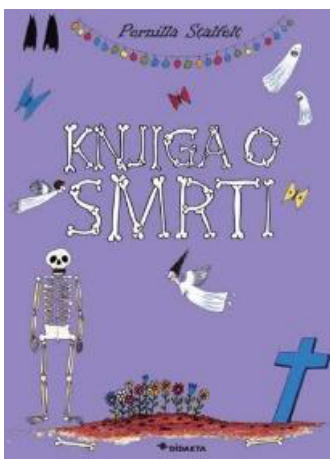
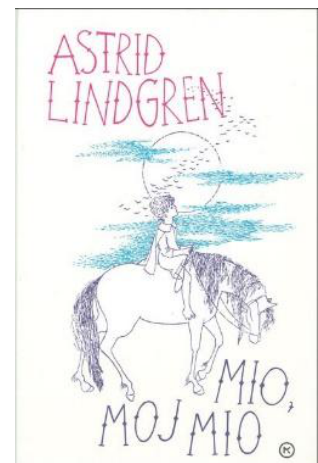
Astrid Lindgren; Mladinska knjiga, 2013

MIO, MOJ MIO

Knjiga pripoveduje o devetletnem osirotelem Bertu, ki je izgubil očeta in si v življenju želi samo nekoga, ki bi ga imel rad. Pred neprijetnimi življenjskimi razmerami se zateka v namišljeni svet, kjer se kot pogumen princ Mio dobro počuti v zavetju svojega kraljevskega očeta.

V branje na

https://issuu.com/emka/docs/mio_moj_mio_za_internet/13

Pernille Stalfelt; Didakta, 2009

KNJIGA O SMRTI

Smrt je neizbežna, saj pomeni konec življenja. S smrtjo se srečamo, ko izgubimo koga svojih bližnjih. Ker je neizbežna in skrivnostna, je v ljudeh vedno zbujala vprašanje, če je s smrtjo res vsega konec. Knjiga demistificira smrt, saj o njej spregovori odkrito in neposredno, nemalokrat tudi s kančkom humorja.

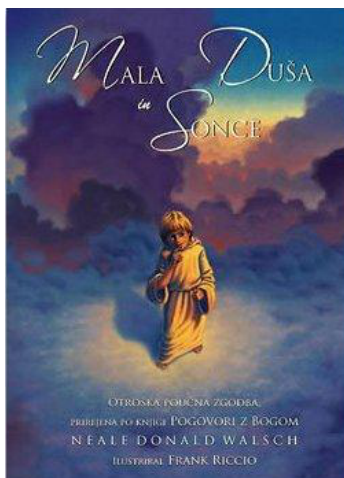
Knjiga je otroška poučna zgodba, prirejena po knjigi Pogovori z Bogom. Demistificira smrt, saj o njej spregovori odkrito in neposredno, nemalokrat tudi s kančkom humorja.

Iva Procházková; Miš, 2019

MIŠI GREDO V NEBESA

JSmukica je običajna miš z običajnim mišjim življenjem. Ve, da se mora ogibati velikih in nevarnih živali, tudi lisjaka Belobušca. Ko ji je ta že tik za petami, naredi Smukica usodno napako in pade v prepad. Zbudi se in zave se krute resničnosti: umrla je in čaka jo pot v nebеса. Tam se ima neizmerno lepo in življenje je od zdaj povsem varno. Tudi Belobušca se ji ni treba več bati. Pa je to zanjo res najboljše? O tem ni več tako trdno prepričana.

Glavna tema je smrt, a se je avtorica loteva s humorjem. Predvsem pa je to zgodba o prijateljstvu, o iskanju ljubezni in poguma, o premagovanju predsodkov, upanju in celjenju starih ran. Uči nas, da tudi smrtni sovražniki lahko postanejo (najboljši) prijatelji ter da lahko premagamo tudi na videz nepremagljive stvari.

Neale Donald Walsch; Maat center, 2008

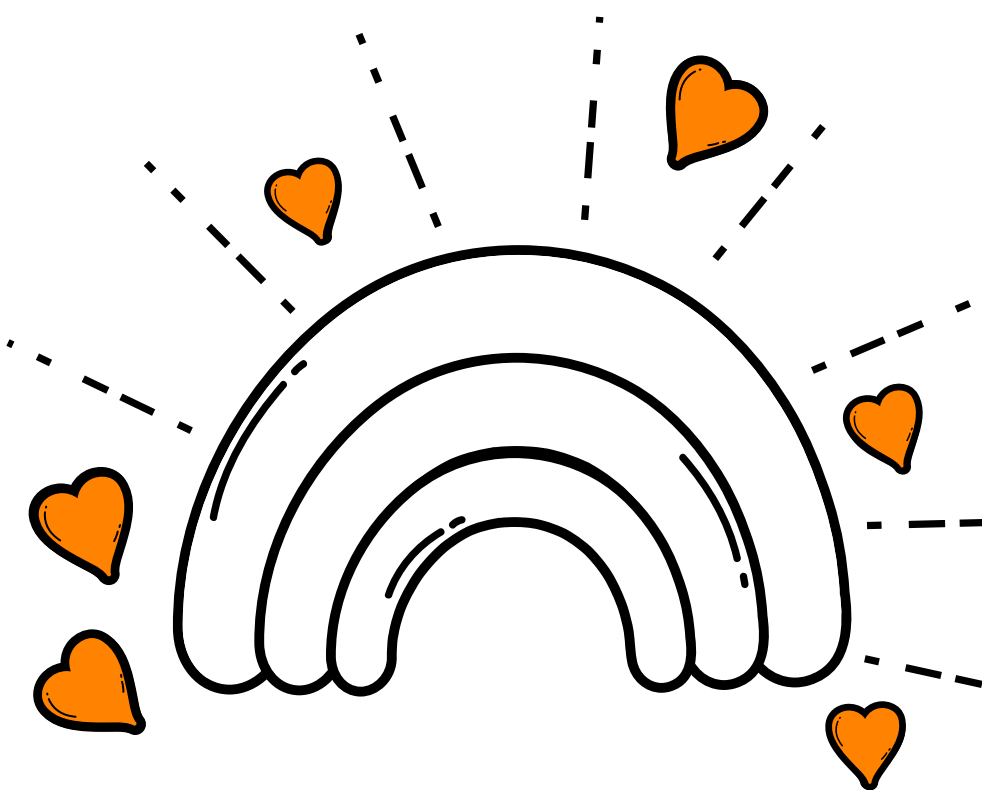
MALA DUŠA IN SONCE

Nekoč v trenutke večnosti je bila Mala duša, ki je spoznala, da je Svetloba. Doumela je tudi, da bo morala, če bo želela vedeti, kdo je v resnici, spoznati svoje nasprotje. Tako se je podala na pustolovščino. Morda pa je ta pustolovščina zelo podobna tisti, ki si jo vsi mi delimo na tem planetu, ki mu pravimo Zemlja. Preprosta, a mogočna zgodba, ki otrokom poda izredno globoko resnico: absolutno dobro ali slabo ne obstajata – za vsem, kar se godi na tem svetu, za vsem, čemur pravimo „dobro“, in za vsem, čemur pravimo „slabo“, se skriva ljubezen. Vaš otrok bo spoznal Boga, ki ga bo lahko imel rad. Bog je namreč ljubezen, tako kot so to vse male duše, saj so del Boga.

V branje na

<https://klepetobkavi.si/novice/podrobnosti/cudovita-zgodbica-mala-duša-in-sonce-neal-donald-walsche.html>

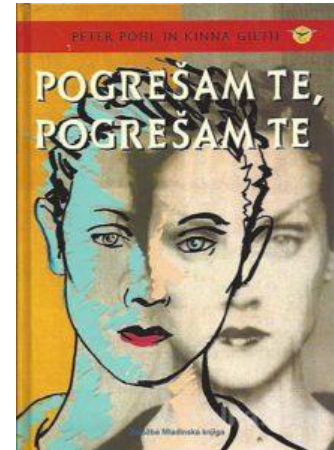
za otroke *od 14. leta dalje*

Peter Pohl; Mladinska knjiga, 1999

POGREŠAM TE, POGREŠAM TE

Enojajčni dvojčici se razlikujeta od drugih najstnikov po tem, da je njuna mama umrla, ko sta bili še čisto majčkenei. Avtorica nas skozi zgodbo vodi s šaljivo dinamiko najstniških razmišljanj, reakcij na dnevne dogodke, vse do tistega usodnega dogodka, ki za vedno ustavi, kar se ne bi smelo ustaviti.

Z velikim občutkom spisano o težkih trenutkih najstniškega življenja. Knjiga je nastala po resnični zgodbi.

Johanna Thydell; Miš, 2007

ZVEZDE SIJEJO V TEMI

Trinajstletna Jenna se sooča z maminim umiranjem (lasulje, kupi tablet, stol za prhanje, prilagojeno pohištvo ...). Čeprav si želi biti punca kot vse druge, so vsakdanje najstniške tegobe in radosti, kot so šola, prijatelji in prva ljubezen, zanjo obarvane in otežene z dejstvom, da njena mama ni kot druge in da ji preti skorajšnja smrt.

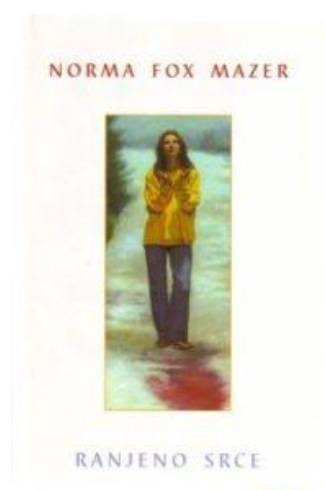
Avtorica se loteva ene izmed tem, ki so za najstnike najtežje in ki jih najbolj plašijo: dolgotrajne neozdravljive bolezni enega izmed staršev. Soočanje z boleznijo, smrtjo in žalovanjem, brez dodanih učinkov in filtrov.

Norma Fox Mazer; Grlica, 2002

RANJENO SRCE

Ko ji mamo kruto vzame srčni napad, 13-letna Sarabeth ostane čisto sama. K sebi jo vzameta prijatelja njene mame. Dekle izgubi vse razen spominov, ki se jih krčevito oklepa. Dajejo ji pogum za spopad z novim življenjem in moč za celjenje globokih ran.

Avtorica vstopa v najglobljo bolečino ob izgubi prve in največje otrokove ljubezni – mame. Ostanajo spomini, počasi se zbira pogum za novo življenje.

Alice Kuipers; Grlica, 2008

ŽIVLJENJE NA VRATIH HLADILNIKA

Intimni portret odnosa med preveč zaposleno mamo in njeno odraščajočo hčerko Claire v letu, ko se jima spreminja življenje. Odraščajoča hči je vpeta med mladostniške probleme, mama samohranilka pa razdvojena med domom in službo v porodnišnici. Dokler mama ne zbolí za rakom na dojki, sploh ne opazita, kako čas hitro teče mimo njiju.

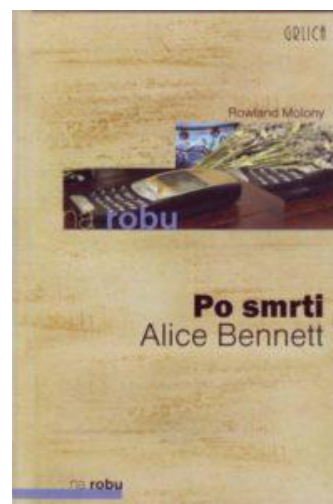
Ganljiva zgodba nas opozarja, da živimo življenje v naglici, da prevečkrat posegamo po neosebni stiki, da pozabljamo, kako pomembno je z najbližjimi ohraniti pristen odnos, in kako lahko z malo besedami povemo zelo veliko, če si le vzamemo čas, da jih povemo.

Astrid Lindgren; Mladinska knjiga, 2013

PO SMRTI ALICE BENNETT

Kaj bi bilo, če bi eden izmed staršev nenadoma umrl? Prav to se zgodi Samu in Becky: ko jima nenadoma umre mama, se njuno življenje čez noč postavi na glavo. Predvsem Sam ne more sprejeti dejstva, da je zares ni več, zato začne ob neidentificiranem telefonskem sporočilu, ki ga prejme na dan pogreba, verjeti, da mu ga je z drugega sveta poslala mama.

Kako dečku razložiti, da je njegova mama v resnici mrtva? In kako bo otrok sprejel to resnico?

Pernille Stalfelt; Didakta, 2009

VSI ME IMAJO RADI, SAMO OČE NE

Življenjska zgodba Smiljana, ki je po ločitvi ostal z mamo. Ko mu je mama umrla, je iskal stik z očetom in njegovo družino. Zgodba je polna čustev in zapletenih odnosov, konča pa se drugače, kot bi si želeli.

Junak je običajen otrok, najstnik, njegove posebne moči pa so: ljubezen, odpuščanje, razumevanje, žrtvovanje za druge. Knjiga pripoveduje o junaštvu, vendar drugačnem kot so jih polni moderni romani.

Gayle Forman; Mladinska knjiga, 2015

ČE OSTANEM

Sedemnajstletna nadarjena čelistka Mia je s svojim igranjem ravno dosegla nov kakovostni nivo, ko se na rutinski jutranji družinski vožnji vanjo zaleti štiritonski tovornjak. Za posledicami nesreče že na kraju samem umreeta njena starša, njo pa hudo poškodovano prepeljejo v bolnišnico. Kaj se je zgodilo z bratcem, ni čisto jasno. Doživi zunajtelesno izkušnjo ter z druge perspektive opazuje dogajanje in obiske okoli bolniške postelje. Naj sledi staršema ali naj se obrne nazaj v življenje, je ključno vprašanje, ki poganja ta pretresljivi roman.

Leta 2011 zgodba dobil še nadaljevanje z naslovom *Where She Wants*, kjer je dogajanje po nesreči opisano z Adamovega zornega kota.

Filmski napovednik: <https://www.youtube.com/watch?v=m9hZ40TJ0zs&list=PLL0SOfirqm9H-6s4QWrLdNzhy9OW5vrQe>

Bogdan Novak; Mladinska knjiga, 2002

NININA PESNIKA DVA

Mama jo je stisnila k sebi in jo trepljala po ramenu. "Ubogi Boris!", je šepetala. "Ubogi njegovi starši. Nina, kar joči, nič se ne sramuj solza. Kar joči. Krasen fant je moral biti!"

Zgodba o gimnazijki Nini, o odraščanju, prvi ljubezni, smrti prijatelja.

Patrick Ness; Mladinska knjiga, 2015

VEČ KOT TO

Seth se utopi. Obupan je in osamljen. Ampak potem se zbudi. Gol, žejen, lačen. Toda živ. In kje je? Ulica se mu zdi znana, a vse okoli njega je zapuščeno, zaraščeno, pokrito s prahom. Spomni se, kako je umrl, kako je njegova lobanja zadela ob skale. Ampak zdaj je menda živ. Je še kaj več od življenja, ki ga imaš na voljo? Posmrtno življenje? Seth mora to šele odkriti.

John Green; Mladinska knjiga, 2013

KRIVE SO ZVEZDE

Dva najstnika, Hazel in Augustus, se spoznata, zaljubita in preživita nekaj časa skupaj. Spoznala sta se na podporni skupini, ki je namenjena druženju obolelih za rakom. Njuni boleznima nezadržno napredujeta, vendar je njun razum oster kot britev, njuna mladostna čustva pa kipeča in nezadržna. Zavedata se vse večjih omejitev svojih teles, a jih skušata vsak dan presegati.

Prvoosebna pripoved junakinje odlikujejo intimnost, neposrednost in sočnost (tudi zasluga prevajalca Boštjana Gorenca), roman pa najstniško ljubezen Romea in Julije 21. stoletja brez patetike povzdigne v višave.

Glasba Eda Sheerana All of Our Stars iz filma The Fault in Our Stars: <https://www.youtube.com/watch?v=nkqVm5aiC28>

Beth Goobie; Miš, 2006

RANJENA KRILA

Petnajstletna Adrien se poleti zaposli v tetinem počitniškem taboru, čeprav si je šele pred kratkim opomogla po bolezni, po možganske anevrizmi. Sama in njeni najbližji se zavedajo, da jo kmalu lahko doleti nova, morda celo usodna krvavitev, zato z njo delajo zelo obzirno. Za njeno nenavadno počutje je kriva še negotovost, ki se je pojavila, ko se je dotaknil svet duhov - glasovi petih umrlih deklet.

Knjiga nudi vpogled v razmišljanja o življenju in smrti skozi oči dovezetne najstnice, ki se trudi razumeti sebe in svet. Avtorica se osredotoči predvsem na Adrienino videnje življenja, sodbe o okolici in njen razvoj od zagrenjenega otroka do vedrega, upajočega dekleta.

Ivan Sivec; Karantanija, 2015

ZADNJI MEGA ŽUR

Pripoved nas popelje na maturantski izlet v Grčijo, kjer se splete ljubezen med Tjašo in Matejem. Doma pa se začnejo zadeve usodno zapletati. Mateja preplavijo problemi in zato se odloči za usodni korak: samomor.

Knjiga večplastno osvetljuje tista področja v mladostnikovem življenju, ki lahko pomenijo izziv ali tveganje na poti odrasčanja.

V branje na

https://sl.wikisource.org/wiki/Zadnji_mega_%C5%BEur

Patrick Ness; Mladinska knjiga, 2013

SEDEM MINUT ČEZ POLNOČ

Sedem minut čez polnoč se trinajstletni Conor zbudi. Skozi okno svoje spalnice zagleda pošast, ki pa ni taka kot iz njegovih nočnih mor. Ne, divja je, odločna, sili vanj, mu pripoveduje nelogične zgodbe, hkrati pa ga spodbuja, da od misli in besed preide k dejanjem: od fant hoče nekaj strašnega in nevarnega. Hoče resnico. Njegova mati je namreč hudo bolna, kemoterapija in nova zdravila pa pri njej skoraj ne zaležejo več.

Knjiga o tem, kako se spopasti s svojimi največjimi strahovi.

Filmski napovednik: https://www.youtube.com/watch?v=zEg_AwkMHRg&list=PLEgyUv1ljR25GSU-7wwz-kcrlQfi-HDhE

Gabrielle Ževin; Mladinska knjiga, 2008

ONKRAJ

Petnajstletna Liz izgubi življenje v prometni nesreči. Vendar smrt ne pomeni konca njenega življenja. Po potovanju z ladjo prispe v kraj z imenom Onkraj, kjer je življenje podobno tistemu na Zemlji, vendar je tudi zelo drugačno. Seveda neizmerno pogrēša svojo družino in prijatelje ter zato izkoristi vse možnosti, da stopi v stik z njimi. Predvsem pa se mora soočiti z lastno smrtjo in s spremenjenim načinom življenja.

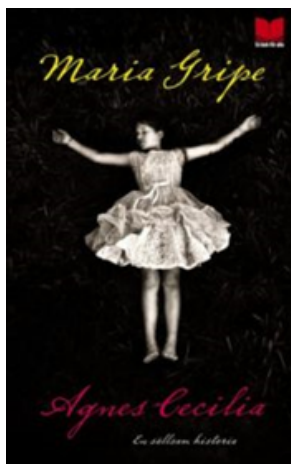
Ganljiva, na trenutke duhovita zgodba o sprejemanju smrti in hkrati tudi življenja.

Ava Dellaira; Založba MKŠ, 2015

LJUBEZENSKA PISMA MRTVIM

Za domačo nalogo morajo dijaki napisati pismo mrtvi osebi. Petnajstletna Laurel najprej piše različnim mrtvim znanim osebnostim, kot da bi bili njeni najbližji prijatelji: Kurtu Cobainu, Amy Winehouse, Jimu Morissonu,... S pismi Laurel zdravi svojo dušo, saj se še vedno ne more soočiti z izgubo svoje sestre. Pisanje pisem je za Laurel terapija in ko napiše zadnje pismo, ki ga nameni sestri, se zdi, da je pripravljena sprejeti njen odhod, zaključiti žalovanje in nadaljevati življenje.

Knjiga govori o žalovanju ter soočanju z izgubo ljubljene osebe in sprejemanju dejstva, da le-ta ne bo več del življenja tistega, ki je ostal tu.

Marija Gripe; Mladinska knjiga, 1998

AGNES CECILIJA: NENAČADNA ZGODBA

Nora ve, kaj se pravi biti zapuščen. Njena starša sta umrla v prometni nesreči. Toda odkar se je preselila v novo stanovanje, so se ji začele dogajati čudne stvari - tudi nenavadna srečevanja dveh, že v otroštvu s strani staršev zapuščenih deklet, ki prihajata iz različnih časovnih dimenzij. Odlična zgradba romana, čutni opisi, unikatne karakterne lastnosti vlečejo k nadaljevanju branja, ter dajejo mlademu človeku razglabljanje o ontoloških vprašanjih in odgovorih.

ZGODBE O MINLJIVOSTI, literatura za otroke in mladino na temo življenja in smrti, izgube in žalovanja

Publikacijo so pripravili prostovoljci Slovenskega društva Hospic ob podpori strokovnih delavcev društva. Pri pripravi so sodelovali: urednica Radmila Pavlovič Blatnik, izbor literature Miralem Zec in Meta Aljaž, predgovor Meta Aljaž, oblikovanje Monika Glavonjić, spletna objava Edin Duraković.

Prva izdaja
Ljubljana, julij 2020

Publikacija je izdana v elektronski obliki in je brezplačno na voljo na spletni strani Slovenskega društva Hospic.

